

DOI: 10.26565/2227-8877-2020-91-07

УДК 81'37: 811.124: 811.14

ЮРИСОНІМИ ГРЕЦЬКО-ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ СУЧАСНОГО МІСТА

Корольова Н. В.

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоелліністики Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

e-mail: kardeadea@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5014-5302>

(Київ)

Реляції античної культури зустрічаються сьогодні на кожному кроці, а класичні мови в сучасному світі незримо присутні в нашому житті. Давньогрецька й латинська мови залишаються незамінним джерелом нових наукових термінів, їх елементи активно використовуються у лексиці побуту, промисловості, освіти, соціально-політичного, культурного, наукового життя тощо. Актуальність статті зумовлена необхідністю залучення нового лінгвістичного матеріалу, зокрема лексики грецько-латинського походження, яка активно використовується в неймінзі, для укладання повної ергонімної бази сучасного міста. У статті встановлено спектр юрисонімів грецько-латинського походження в інформаційному просторі м. Києва, зокрема їхні структурно-семантичні особливості; з'ясовано інтра- та екстралінгвістичні чинники, що становлять основу номінації юрисонімів, а також розглянуто використання асоціативно-образної лексики в їхній номінації. Окрему увагу приділено типологізації за структурно-семантичним принципом юрисонімів грецько-латинського походження – юридичних компаній, юридичних контор, адвокатських фірм, адвокатських бюро, колегій адвокатів тощо, які здійснюють надання різноманітних юридичних послуг та юридичної допомоги. У номінативному фонді назв юридичних установ з грецько-латинським компонентом виділено такі групи: юрисоніми, утворені шляхом використання елементів латинської мови; юрисоніми, утворені шляхом використання елементів грецької мови; юрисоніми, що мають гібридні назви; юрисоніми, утворені шляхом використання латинської фразеології; юрисоніми, утворені шляхом використання грецько-римських міфонімів, теонімів, історичних імен, посад тощо.

Ключові слова: грецько-латинський компонент, давньогрецька мова, латинська мова, номінація, структурно-семантичні особливості, юрисоніми.

Корольова Н. В. Юрисонимы греко-латинского происхождения в информационном пространстве современного города. Реляции античной культуры встречаются сегодня на каждом шагу, а классические языки в современном мире незримо присутствуют в нашей жизни. Древнегреческий и латинский языки остаются незаменимым источником новых научных терминов, их элементы активно используются в лексике быта, промышленности, образования, социально-политической, культурной, научной жизни и т.д. Актуальность статьи обусловлена необходимостью привлечения нового лингвистического материала, в частности лексики греко-латинского происхождения, активно используемой в нейминге, для составления полной эргонимной базы современного города. В

статье установлен спектр юрисонимов греко-латинского происхождения в информационном пространстве г. Киева, в частности их структурно-семантические особенности; обозначены интра- и экстралингвистические факторы, составляющие основу номинации юрисонимов, а также рассмотрено использование ассоциативно-образной лексики в их номинации. Особое внимание уделено типологизации по структурно-семантическому принципу юрисонимов греко-латинского происхождения – юридических компаний, юридических контор, адвокатских фирм, адвокатских бюро, коллегий адвокатов и т.п., осуществляющих предоставление различных юридических услуг и юридической помощи. В номинативном фонде названий юридических учреждений с греко-латинским компонентом выделяются следующие группы: юрисонимы, образованные путем использования элементов латинского языка; юрисонимы, образованные путем использования элементов греческого языка; юрисонимы, имеющие гибридные названия; юрисонимы, образованные путем использования латинской фразеологии; юрисонимы, образованные путем использования греко-римских мифонимов, теонимов, исторических имен, должностей и проч.

Ключевые слова: греко-латинский компонент, древнегреческий язык, латинский язык, номинация, структурно-семантические особенности, юрисонимы.

Korolova N. The Jurisonyms of Greek-Latin Origin in the Media Space of Modern City. Nowadays if the relations of ancient culture are represented everywhere, but the classical languages are much more represented invisibly in our lives. The Ancient Greek and Latin languages are of an indispensable source of new scientific terms, their elements are actively used in the vocabulary of industry, education, socio-political, cultural, scientific life and everyday life, etc. The topicality of the article is predetermined by the necessity to attract new linguistic data material, in particular vocabulary of Greek-Latin origin that is actively used in modern naming, as well as to compile a complete ergonomic base of a modern city. The article investigates a range of jurisonyms of Greek-Latin origin in the Media space of Kyiv, in particular their structural and semantic features. Intra- and extralinguistic factors forming the basis of the nomination of jurisonyms are indicated, as well as the use of associative-shaped vocabulary in their nomination is considered. The special attention is paid to typologization according to the structural-semantic principle of jurisonyms of Greek-Latin origin in law associations, enterprises, firms, etc., providing various legal services and legal assistance. The following groups are distinguished for the names of legal institutions with a Greek-Latin component: jurisdictions formed with the elements of the Latin language; jurisonyms formed with the elements of the Greek language; jurisonyms formed with hybrid names; jurisonyms formed with the Latin phraseology; jurisonyms formed with the use of Greek-Roman mythonyms, theonyms, historical names, positions, etc.

Keywords: Ancient Greek, Greek-Latin component, jurisonyms, Latin, nomination, structural and semantic features.

1. ВСТУП

Значну частину інформаційного простору сучасного міста становлять власні назви юридичних організацій – юрисоніми. Їхня семантика характеризується широким уживанням латинських (рідше грецьких) елементів, що пояснюється намаганням окреслити специфіку діяльності відповідної інституції. З огляду на те, що правова система розвивалась у латинськомовному континуумі, юридична термінологія значною мірою складається з латинських слів, не дарма *in via est in jus Romanum via sine lingua Latina* (шлях в римське право без латини є

непрохідним). Традиція вивчення римського права була започаткована в Болонському університеті в XII ст., яке до кінця XIX ст. залишалося чинним у низці країн Європи й власне зумовило формування сучасного європейського права. Цікавою у цьому контексті є думка Р. Єринга, згідно з якою «тричі Рим диктував світу закони, тричі приводив народи до єдності: уперше, коли римський народ був ще в повній своїй силі – до єдності держави; удруге після того, як цей народ вже зник – до єдності церкви; утретє – внаслідок засвоєння римського права в середні віки – до єдності права; першого разу зовнішнім примусом – силою зброї, два інші рази – силою духу» [12, с. 1].

Актуальність теми дослідження обумовлена насамперед необхідністю різновекторного аналізу юрисонімів грецько-латинського походження, що функціонують у інформаційному просторі сучасного міста і, відповідно, впливають на мовну / комунікативну свідомість його мешканців. Важливість лінгвістичного ракурсу вивчення відповідного різновиду онімного ландшафту пов'язана також з потребою з'ясування специфіки його структурно-семантичної організації та функціонального потенціалу, що дозволить використати новий лінгвістичний матеріал, представлений лексикою грецько-латинського походження, яка активно використовується в неймінзі, для укладання повної ергонімної бази сучасного міста. **Метою** роботи є з'ясування спектру юрисонімів грецько-латинського походження в інформаційному просторі м. Києва, зокрема їхніх структурно-семантичних особливостей, що передбачає реалізацію таких завдань: типологізувати за структурно-семантичним принципом власні назви юридичних компаній / контор, адвокатських фірм, адвокатських бюро, колегій адвокатів тощо, які здійснюють надання різноманітних юридичних послуг та юридичної допомоги; з'ясувати інтра- та екстралінгвістичні чинники, що становлять основу номінації юрисонімів; розглянути використання асоціативно-образної лексики в юрисонімах.

Об'єкт дослідження – власні назви юридичних організацій м. Києва. **Предмет** – юрисоніми грецько-латинського походження інформаційного простору м. Києва, їхні структурно-семантичні особливості. **Матеріалом** дослідження слугують власні назви організацій, які здійснюють надання різноманітних юридичних послуг та юридичної допомоги: юридичні компанії, юридичні контори, адвокатські фірми, адвокатські бюро, колегії адвокатів тощо, дібрані шляхом суцільної вибірки з інтернет-сторінок [8; 19] та з сайтів юридичних організацій [1; 2; 3; 4; 6; 7; 14; 20; 21; 22; 23]. Було проаналізовано 1052 власні назви, 170 з яких мають повне або часткове грецько-латинське

походження. Наукова **новизна** запропонованої розвідки полягає в тому, що вперше представлено значний спектр юрисонімів грецько-латинського походження м. Києва та типологізовано їх за структурно-семантичним принципом. У процесі аналізу були використані описовий і типологічний методи дослідження, а також метод компонентного та кількісно-якісного аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Посилення дослідницького інтересу до процесів номінації в сучасній лінгвістиці розпочинається наприкінці ХХ ст. Вивченню ергонімії, тобто власних назв організацій, виробничих і суспільних об'єктів, зокрема й регіональних, присвячені праці таких українських дослідників, як Ю. Бабій, О. Белей, А. Беспалова, Д. Бучко, Ю. Горожанов, О. Гурко, Ю. Деремента, Ю. Дідур, Г. Зимовець, І. Ільченко, О. Карпенко, Н. Кутуза, Н. Лесовець, С. Мартос, О. Мікіна, Ю. Позніхиренко, М. Полосіна, Л. Соколова, О. Тепла, М. Торчинський, Н. Хібеба, С. Шестакова, М. Цілина та ін.

На думку М. Торчинського, «більшість ономастів, які у своїх наукових студіях звертали увагу на проблеми типології власних назв, передусім розглядали принципи денотатно-номінативного структурування ономастичного простору. Відповідна денотатно-номінативна класифікація власних назв – це поділ їх за типом іменованих об'єктів, структурування за особливостями денотатів, кожен із яких, звичайно, уже має загальну назву і водночас може бути додатково номінований саме за допомогою оніма. Типологія пропріативів, яка ґрунтується на групуванні денотатів, має особливе значення для ономастики, оскільки, по-перше, надає стрункості, послідовності і логічності власне процесу дослідження таких лексем; по-друге, дозволяє визначити продуктивність різних класів власних назв у певній мові; по-третє, є основою для зіставно-порівняльних висновків, які характеризують інші функціональні аспекти онімів, причому таке зіставлення можна робити на матеріалі однієї, кількох або багатьох мов» [17].

Термін *ергонім* (грецьк. τὸ ἔργον – справа, діло, робота, труд і τὸ ὄνομα – ім'я, назва) було введено до наукового обігу Н. Подольською: «ергонім – розряд оніма. Власне ім'я ділового об'єднання людей, у тому числі союзу, організації, установи, корпорації, підприємства, товариства, закладу, гуртка» [15, с. 187].

Як зазначає Н. Лесовець, «ергоніми є важливими складовими комунікації, оскільки задовольняють потреби в спілкуванні між власником-номінатором і реципієнтом, виконують семантичне навантаження. Завдяки цим власним назвам відбувається поєднання номінатора з

адресатом; водночас ергоніми репрезентують естетичні смаки та мовні ідеали соціуму окресленого часового проміжку, моду, національні й культурні традиції, ціннісні орієнтири та пріоритети» [13, с. 10].

М. Торчинський у монографії «Структура онімного простору української мови» узагальнив і навів перелік термінів, що органічно входять до ономастичної термінології і використовуються для позначення різновидів людських об'єднань. Так, термін *юрисонім* (від лат. *jus, juris n* – право) стосується власних назв приміщень, де розташовані правові структури [17].

2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИСОНІМІВ ГРЕЦЬКО-ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ М. КИЄВА

Найуживанішими в процесі номінації юрисонімів у інформаційному просторі м. Києва є засоби української мови. Частотними також є власні назви юридичних організацій англійською мовою, що пов'язано з її провідним статусом мови міжнародного спілкування. Помітною серед таких назв є тенденція до персоналізації – прямого позначення власника (засновника) компанії або ж означення сфери діяльності: Адвокатське об'єднання «Адвокат Черезов і партнери», Правниче бюро «Амірова, Сабодаш та партнери», Юридична компанія «Право Гарант», Адвокатська компанія «Світ юридичних послуг», Юридична компанія «Центр Конфліктології і Права», Юридична компанія «ID Legal Group», Юридична компанія «Petrenko&Partners», Юридична фірма «Lead Lawyers Enterprise». Чільне місце у сфері неймінгу юрисонімів посідає латинська мова, значно рідше трапляються номени грецького походження. У номінативному фонді назв юридичних установ з грецько-латинським компонентом можна виділити такі групи: юрисоніми, утворені шляхом використання елементів латинської мови; юрисоніми, утворені шляхом використання елементів грецької мови; юрисоніми, що мають гібридні назви; юрисоніми, утворені шляхом використання латинської фразеології; юрисоніми, утворені шляхом використання грецько-римських міфонімів, теонімів, історичних імен, посад тощо.

За структурою юрисоніми грецько-латинського походження є *монокомпонентними* та *бікомпонентними*. За формою написання – транслітерованими або записаними засобами мови-оригіналу.

Монокомпонентні юрисоніми. Серед монокомпонентних юрисонімів переважають назви,

представлені іменниками й прикметниками. Засвідчено також вживання дієслівних форм і один прийменник.

Юридична компанія *Ardens* (лат. *ardens, entis* – гарячий; палкий, палючий; розпечений; блискучий; яскравий; полум'яний, пристрасний). Юридична фірма *Kodex* (лат. *codex, icis m* – книга, кодекс). Юридичне бюро *Optimus*, Українська юридична група *Onmima* (лат. *optimus, a, um* – найкращий). Юридична компанія *Нобілі* (лат. *nobilis, e* – знатний, благородний, відомий, знаменитий. Нобілі – знать, частина міського патриціату). Адвокатське об'єднання *Plenum* (лат. *plenus, a, um* – повний, наповнений, змістовний; великий, значний; бездоганий). Міжнародна юридична фірма *Status* (лат. *status, us m* – позиція, поза; стан; забезпеченість, добробут; цивільний стан, звання). Юридична компанія *Verum* (лат. *verum, i n* – правда, істина; справедливість, правильність). Юридична компанія *Аксіома* (грецьк. τὸ ἀξίωμα, ατος – цінність, висока якість; почесі, повага; слава, репутація; те, що не потребує жодних доказів). Юридична компанія *Аксіос* (грецьк. ἄξιος – гідний, достойний; цінний, дорогий). Інформаційно-юридична служба *Альфа* (ἄλφα – перша буква грецького алфавіту). Юридична компанія *Вердикт* (лат. *vere dictum* – істинно сказане. Рішення колегії присяжних стосовно поставлених питань, у тому числі й про вину підсудного). Адвокатське бюро *Вектор* (лат. *vector, oris m* – той, що несе). Консалтингове агентство *Вертикаль* (лат. *verticalis, e* – прямовисний, вертикальний). Юридична компанія *Dictum* (лат. *dictum, i n* – вираз, слово; вислів; припис, наказ). Юридична компанія *Dominus* (лат. *dominus, i m* – господар, володар; владика). Адвокатське об'єднання *Invicta* (лат. *invictus, a, um* – непереможний; непереможений, нездоланий). Юридична компанія *Інтелект* (лат. *intellectus, us m* – сприйняття; розуміння; уявлення; розум; зміст, значення). Юридична компанія *Категорія* (грецьк. ἡ κατηγορία – обвинувачення). Адвокатське об'єднання *Кларус* (лат. *clarus, a, um* – ясний, світлий, блискучий; чіткий, виразний; очевидний, зрозумілий; славетний, знаменитий, знаний, відомий). Юридично-консалтингове агентство *Консцієнція* (лат. *conscientia, ae f* – обізнаність; угода, домовленість; розуміння, переконання; совість). Юридичне бюро *Кредо* (лат. *credo* – я вірю; символ віри, основи світогляду, переконань). Юридична компанія *Concordis* (лат. *concor, cordis* – суголосний, одностайний, дружній). Адвокатська компанія *Legitimus* (лат. *legitimus, a, um* – законний; правомірний; правовий; належний, пристойний; правильний, справжній). Адвокатська компанія *Lex*, Юридична компанія *Лексіум*, Адвокатська компанія *Лексіма* (лат. *lex, legis f* – закон, юридична

норма, право; правило, принцип). Юридична фірма *Маркус* (лат. *marcus*, і m – молот або *Marcus*, і m – Марк, римське родове ім'я). Юридичне бюро *Maximum* (лат. *maximus*, a, um – найбільший). Юридична фірма *Megapolis* (грецьк. ἡ μεγάπολις – велике місто). Юридична фірма *Патріот* (лат. *patriōta*, ae m – співвітчизник, земляк). Центр консультацій і правової допомоги *Патронус* (лат. *patrōnus*, і m – захисник, поборник; правозаступник, судовий захисник, адвокат; патрон, опікун, заступник). Юридична компанія *Принцип* (лат. *principium*, ii n – початок; принцип, першопричина, першоджерело). Юридична компанія *Пріоритет* (лат. *prior*, ius (*Gen.* *prioris*) – перший; найближчий; попередній, той, що був раніше; старший; більш значний, кращий; більш важливий). Юридична компанія *Protego* (лат. *protēgo*, texi, tectum, ěre – прикривати; накривати; захищати). Юридична компанія *Profecto* (лат. *profecto* [*pro* + *factum*] – насправді, дійсно; звичайно). Юридична компанія *Respect* (лат. *respectus*, us m – повага, пошана; точка зору; притулок, захист, підтримка). Юридична фірма *Totum* (лат. *totum*, і n – все, ціле, сукупність). Юридична компанія *Фактор* (лат. *factor*, oris m – майстер; творець). Адвокатське бюро *Фідес* (лат. *fides*, ei f – віра, довіра, упевненість; кредит; вірність, чесність, сумлінність; вірогідність, істинність; захист, опікунство). Адвокатська компанія *Форенсіс* (лат. *forensis*, e – той, що стосується суспільних або судових справ; зовнішній, іноземний). Юридична компанія *Адитум* (лат. *aditus*, us m – прихід, прибуття; право (можливість) приходити, доступ).

Бікомпонентні юрисоніми. Серед бікомпонентних юрисонімів спостерігаємо як штучно поєднані лексеми, так і наявні в мові-оригіналі словосполучення, що вказують на специфіку діяльності певної інституції.

Адвокатське бюро *Advocat Virtus* (лат. *advocātus*, і m – юридичний консультант; судовий захисник, адвокат + лат. *virtus*, utis f – мужність, хоробрість; енергія, сила; доблесть; талант; доброчесність, порядність, благородство). Адвокатське об'єднання *Dominus Litis* (лат. *dominus*, і m – господар, володар; розпорядник; владика + лат. *lis*, *litis* f – суперечка, сварка; судовий процес, судова справа). Юридична компанія *Imperium Lux* (лат. *imperium*, ii n – наказ, веління, припис, розпорядження; влада; ясність, очевидність + лат. *lux*, *lucis* f – світло). Юридична компанія *Інтроюс* (лат. *intro* – всередину, всередині + лат. *jus*, *juris* n – право). Союз юристів *Juris civilis* (лат. *Corpus juris civilis* – сучасна назва зведення римського цивільного права, укладеного в 528-534 роках за часів панування візантійського імператора Юстиніана I Великого). Юридична компанія *Lex amicus*

(лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право + лат. *amīcus, a, um* – дружній, прихильний або лат. *amīcus, i* – друг, приятель). Юридична компанія *Lex consensus* (лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право + лат. *consensus, us m* – згода, одностайність, єдність; домовленість; гармонія, узгодженість, стрункність). Адвокатське об'єднання *Suprema lex* (лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право + лат. *supremus, a, um* – найвищий). Юридична компанія *Verlex* (лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право + лат. *verum, i n* – правда, істина; справедливість або лат. *verus, a, um* – істинний, справжній; законний; ґрунтовний, обґрунтований; правдивий, вірний; добросовісний, надійний; справедливий). Юридична фірма *Vox legum* (лат. *vox, vocis f* – голос + лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право). Адвокатське об'єднання *Ars vincendi* (лат. *ars, artis f* – ремесло, справа; мистецтво, наука + лат. *vincere* – перемагати, бути переможцем, долати). Юридична компанія *Viva lex* (лат. *vivus, a, um* – живий + лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право). Юридична компанія *Carmina lex* (лат. *carmen, inis n* – пісня, вірш; текст присяги або закону + лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право). Юридична фірма *Profit-consul* (лат. *consul, is m* – консул + лат. *profit* (від *proficere* – йти вперед, просуватися, прогресувати, бути прибутковим або корисним). Юридична компанія Профіт Юс (лат. *profit* (від *proficere* – йти вперед, просуватися, прогресувати, бути прибутковим або корисним) + лат. *jus, juris n* – право). Адвокатське об'єднання *Status Lex* (лат. *status, us m* – позиція, поза; стан; забезпеченість, добробут; цивільний стан, звання + лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право). Юридична компанія *Фідем Меренс* (лат. *fides, ei f* – віра, довіра, упевненість; кредит; вірність, чесність, сумлінність; вірогідність, істинність; захист, опікунство + лат. *merens, entis* – достойний, гідний). Юридична компанія *Юріс Арбітріум* (лат. *jus, juris n* – право + лат. *arbitrium, ii n* – рішення третейського судді, арбітражне рішення; вільне судження; влада, воля). Юридична фірма *Юслекс* (лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право + лат. *jus, juris n* – право).

Використання грецько-латинського номінативного фонду в назвах правничих структур характеризується посиленою інтелектуалізацією, що призводить до обмеження семантичної прозорості, адже «для інформаційного потенціалу іншомовного ергоніма важливу роль відіграє співвідношення комунікативних інтенцій ім'ядавця з рівнем сприйняття ергоніма потенційним адресатом – носієм мовної свідомості» [16, с. 175]. Як зауважує Ю. Дідур, «для номінаторів такі ергоніми є цілком зрозумілими, бо вони володіють повною інформацією щодо мотиву номінації та

мотиваційних основ» [11, с. 95]. Більшість номінаторів залишають без уваги пояснення вибору тієї чи іншої назви, сподіваючись на впізнаваність латинської мови. Однак на сайтах окремих компаній можна знайти відповідну інформацію. Наприклад, юридична компанія *Bona fides* подає таку довідку¹: «У римському праві існував термін *fides*, під яким розумілася власна чесність і довіра до чужої чесності, вірність даному слову, моральний обов'язок всіх людей виконувати свої зобов'язання, у чому б вони не виражалися. Категорія *fides* стала опорою всіх правовідносин між громадянами і негромадянами, і одним з основних творчих елементів римського правового мислення. *Fides* у значенні суворої пов'язаності власною заявою і взаємною довірою договірних сторін позначали як *Bona Fides*» [7]. Інформація з сайту юридичної фірми *АурумЛекс*: «лат. *aurum*, і *n* – золото + лат. *lex, legis f* – закон, юридична норма, право» [6]. Інформація з сайту юридичної фірми *Lexjus*: «*lex* лат. [лекс] – закон, *jus* лат. [юс] – право <Лекс'Юс – гармонія закону й права» [22]. Інформація з сайту патентної фірми *Prima Veritas*: «*Prima Veritas* (з лат. – перша істина)» [23]. Інформація з сайту юридичної компанії *Juscutum*: «Назва *Juscutum* походить від з'єднання латинських слів *jus* – право і *scutum* – щит легіонерів. Нам подобається ідея, що право може і повинне захищати так само надійно, як щит, а грамотна та злагоджена робота забезпечує такий самий успіх, який мала римська піхота. Тільки 15% клієнтів вимовляють назву *Juscutum* правильно з першого разу» [21]. Інформація з сайту юридичної компанії *Мос верум*: «Походження назви компанії *Мос Верум* має латинські корені і означає дуже важливі в житті кожної людини слова – закон і справедливість. Ця назва обрана не випадково. Ми віримо, що саме цими поняттями повинні керуватись юристи в своїй роботі та не лише вони. Це слова надії на краще життя, на правильне рішення, на вірний шлях» [14]. Інформація з сайту юридичної фірми *Алітус*: «Слово *alitus* (алітус), яке входить до назви фірми, латинського походження, і означає в перекладі «підтримка», що, на нашу думку, є одним з ключових в юридичній професії. Відповідно, покликання Алітус – бути фірмою надійної підтримки та непохитної довіри. Тому Алітус завжди готова простягти руку допомоги кожному, хто потребує юридичної підтримки» [3]. Інформація з сайту юридичної фірми *Анте*: «Ми розробляємо стратегії та ведемо справи таким чином, щоб попередити будь-які складнощі у клієнта і щоб він був готовий до розвитку подій *ante factum* – до того, як вони стануться. Коли ж складні ситуації виникають, підготовка *ante bellum* (до початку

---

¹ Тут і далі інформація з сайтів правових структур цитується зі збереженням особливостей авторського написання

конфлікту) та наш досвід допомагають клієнту обрати найбільш оптимальне рішення» [4]. Інформація з сайту адвокатського об'єднання *Artius*: «Artius – це в перекладі з лат. «арт» – мистецтво, «іус» – право. Наш слоган – мистецтво захисту «art of protect». І ми дійсно перетворюємо юридичний захист в мистецтво» [20].

У номінативній функції юрисонімів реалізується також латинськомовний *фразеологічний фонд*, у тому числі й з використанням спеціальної юридичної термінології. Юридична компанія *Nota Bene* (лат. N.B. (nota bene – зверни увагу, візьми на замітку, запам'ятай, зауваж) – нотатка, яка ставиться навпроти тексту для виділення його найважливіших частин, на які читачу слід звернути особливу увагу). Правнична компанія *Legis actio* (лат. legis actio – легісакційний процес). Юридична компанія *Персона Грата* (лат. persōna grata – бажана, гідна поваги особа). Юридична компанія *Пакта легітіма* (лат. pacta legitīma – легітимні пакти). Адвокатська компанія *Апріорі* (лат. a priōri – від попереднього; те, що відомо наперед). Юридична компанія *Аргумент* (лат. argumentum, і n – думка (або сукупність взаємопов'язаних думок), що наводиться на підтвердження істинності якої-небудь іншої думки, погляду, теорії; правдивість, істина, підстава). Юридична компанія *De-jure* (лат. de jure – юридично, по праву). Юридична компанія *Корпус Де-Юре* (лат. corpus, oris n – збірка, звід + лат. de jure – юридично, по праву). Юридична компанія *Лекс форі* (лат. lex fori – закон суду; правовий принцип, що забезпечує дотримання права тієї держави, де слухається справа).

Засвідчені також *гібридні назви*, які містять лексичні чи морфологічні елементи грецької або латинської мов. Одним з перших процес гібридизації у лексиці дослідив Е. Хауген, назвавши гібридами у широкому розумінні новоутворення, що мають двомовну природу [18, с. 371].

Адвокатське об'єднання *Кларус партнерс* (лат. clarus, a, um – ясний, світлий, блискучий + англ. partner – партнер, компаньйон). Юридична фірма *Tax Terra* (англ. tax – податок + лат. terra, ae f – земля; країна). Юридична компанія *Аурум і Юстас* (лат. aurum, і n – золото + англ. Eustace – власне ім'я Юстас). Адвокатське об'єднання *Grand Veritas* (англ. grand – великий, значний + лат. veritas, atis f – істина, правда; правдивість, чесність, справедливість; правила, норми). Юридична фірма *Gryphon Group* (грецьк. ὁ γρύψ, γρύψος – грифон, міфічне крилате створіння, яке зображували у вигляді крилатого лева з головою орла або іншого хижого птаха + англ. group – група, компанія, фірма). Юридична фірма *Inpraxi Law* (лат. in praxi – на практиці, у житті + англ. law – право, закон). Адвокатська компанія *Lexberg* (лат. lex, legis f – закон, юридична норма, право + нім. Berg – гора

або англ. berg – айсберг). Юридична компанія *Lextown* (лат. lex, legis f – закон, юридична норма, право + англ. town – місто). Інформація з сайту юридичної фірми *Авеллум*: «Назва «Авеллум» є комбінацією першої літери грецького алфавіту Α (альфа) і англійського слова Vellum. Альфа – перша буква грецького алфавіту і популярна назва для першого, головного чи кращого. Крім того, буква Α умовно позначає послуги класу Α і абсолютну якість. Vellum – пергамент найвищої якості, вироблений з телячої шкіри. Англійський та ірландський парламенти досі публікують на ньому свої законодавчі акти. Для написання більшості важливих середньовічних манускриптів також використовували саме vellum. Іноземні виробники часто вживають термін vellum у значенні високоякісний. Тобто, це слово в назві фірми символізує прихильність консервативним юридичним традиціям та стабільність» [1].

Юрисоніми, утворені шляхом використання *грецько-римських міфонімів, теонімів, історичних імен* тощо. Адвокатська фірма *Aegis* (грецьк. ἡ αἰγίς, ἴδος – егіда, щит Зевса, що спричиняє бурю, грім і блискавки; у переносному значенні – захист, прикриття). Юридична компанія *Астрея* (грецьк. ἡ Ἀστραῖα – Астрея, дочка Зевса й Феміди, богиня справедливості, сестра Сором'язливості. Часто ототожнюється з богинею правосуддя Діке). Юридична компанія *Вікторія* (лат. victoria, ae f – перемога; Вікторія – римська богиня перемоги). Адвокатське об'єднання *Caesar* (лат. Caesar – Цезар (пишноволосий, кучерявий), римський когномен (прізвисько). Гай Юлій Цезар – знаменитий полководець, римський диктатор). Юридична компанія *Діке* (грецьк. ἡ Δίκη – Діке, дочка Зевса й Феміди, уособлення Справедливості. Часто ототожнюється з Астреєю). Юридична компанія *Леополіс* (лат. Leopoldis – м. Львів). Адвокатська група *Паллада* (грецьк. Παλλάς – один з епітетів богині Афіни). Юридична компанія *Палладіум* (грецьк. τὸ παλλάδιον – палладій, священна статуя-оберіг; зображення Афіни Паллади, яке впало з неба в Трою, вважалося запорукою неприступності міста. У переносному значенні – талісман, сакральний предмет, що приносить удачу власнику). Юридична компанія *Soter* (грецьк. ὁ σωτήρ – рятівник, охоронець; епітет Зевса, іноді також інших богів-олімпійців). Юридична компанія *Титан* (грецьк. ὁ Τίτάν – божество старшого покоління, дитина Урана (Неба) й Геї (Землі). У переносному значенні – надзвичайно сильна людина). Юридична колегія *Феміда* (грецьк. ἡ Θέμις, Θέμιδος – богиня правосуддя). Юридична компанія *Фортуна* (лат. Fortuna – богиня удачі).

У окрему групу можна виділити різні *посади та законодавчі органи*. Приватне підприємство

з надання юридичних послуг юридичним і фізичним особам *Ареопаг* (грецьк. Ἄρειος πάγος – пагорб Ареса, вищий судовий і урядовий контролюючий орган Стародавніх Афін). Юридична компанія *Консул* (лат. consul, is m – консул, голова Римської республіки). Юридична фірма *Легат* (лат. legatus, i m – посол; легат, помічник головнокомандувача). Юридичне бюро *Praetor* (лат. praetor, oris m – претор, посадовець, що здійснював верховну судову владу). Юридична компанія *Стратег* (грецьк. ὁ στρατηγός – воєначальник, полководець; головнокомандувач з повноваженнями розпоряджатися фінансами й вершити суд у ввіреному йому війську, а також будувати зовнішні відносини в межах, необхідних для досягнення завдань, поставлених перед довіреним йому військом). Юридична компанія *Тріумвірат* (лат. tres – три + лат. vir, viri m – муж, чоловік – тріумвірат; три особи, що об'єдналися для спільної діяльності). Юридична фірма *Проксен* (грецьк. ὁ πρόξενος – проксен, у стародавній Греції громадянин певної держави (полісу), що опікав прибульців з іншого полісу, проксеном якого він був; відповідає сучасній посаді консула).

До *аномалій* у сфері неймінгу правових структур можна віднести малоінформативні назви, а також лінгвістичні та культурологічні помилки при виборі назви. Юридична фірма *Арка* (лат. arca, ae f – ящик, скриня; скринька; каса; в'язниця; цистерна). Юридична фірма *Магма груп* (грецьк. τὸ μάγμα – осад, густина, місиво). Обидві назви жодним чином не пов'язані з характером послуг, які надають ці юридичні організації.

Юридична фірма *Aries*. Лат. aries, etis m – баран; сузір'я Овна; таран. Перше значення іменника *aries* може створити неправильне уявлення про компетентність цієї юридичної організації. Логотип компанії не пов'язаний з жодним значенням обраного імені.

Юридична компанія *А.П.Б. Авгур*. Лат. *Augures* – авгури, офіційні жреці, віщуни в Стародавньому Римі, які тлумачили волю богів і провіщали майбутнє, спостерігаючи за явищами природи, польотами й поведінкою птахів тощо. Освічені римляни вже в I ст. до н. е. висміювали ворожбу авгурів, які, за словами Цицерона, глузливо презирилися один з одним, ошукаючи віруючих. Звідси вислів «посмішка авгура» – характеристика тих, хто вводить в оману, вдаючи що їм відомі незбагненні для інших таємниці.

Деякі назви здатні спровокувати культурний шок у тієї частини суспільства, яка володіє відповідною енциклопедичною інформацією. Юридична компанія *Медея*. Грецьк. ἡ Μήδεια – Медея, колхідська царівна, чаклунка, коханка Ясона, яка вбила брата й батька, а згодом –

суперницю й власних дітей. Німецько-українська правова група *Strix*. Лат. *strix*, *igis f* – сова вухаста, сипуха; за римським повір'ям, висмоктувала кров у дітей.

Не зовсім коректною видається також назва юридичної компанії *Лекс Таліоніс* (лат. *lex talionis* – закон рівнозначного покарання, таліон). У звичаєвому праві давніх народів це закон, за яким міра покарання повинна дорівнювати тяжкості вчиненого злочину, тобто має відтворювати шкоду, заподіяну злочином. Фактично, таліон є грубим втіленням справедливості, заснованої на принципі: око за око, зуб за зуб.

Назва Адвокатського об'єднання *Актіо* містить необґрунтоване написання латинського терміна кирилицею без урахування його традиційної середньовічної вимови *акціо* (див., наприклад *legis actio* – легісакційний процес). Інформація з сайту Адвокатського об'єднання *Актіо*: «Назва адвокатського об'єднання походить від латинського *Actio* – судовий процес, діяльність, позов, вчинок, справа, захід, мова як дія. Девізом фірми ми обрали власний афоризм «*Actio defensio est*», що в довільному перекладі можна трактувати і як «Актіо» вас захистить», і як «Лише завдяки діям (вчинкам, справам) ви отримаєте захист». Назва «АКТІО» відображена у фірмовому логотипі об'єднання – лицарський щит, прикрашений емблемою у вигляді літери «А» – першої літери слова АСТІО, що є центральним поняттям римського права і включає в себе спосіб захисту права. У свою чергу, щит – це зброя, яка здавна є символом відбиття атаки та надійного захисту. При цьому, досвідчені воїни використовували щит як зброю нападу» [2].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Класичні мови досі відіграють значну роль у житті сучасного суспільства, залишаючись маркером рівня освіченості, а сфера їх застосування продовжує залишатися досить широкою. Латинська мова поряд із українською та англійською мовами посідає вагомe місце в неймінзі правничих структур завдяки своєму статусу базової мови юриспруденції.

Типологія сучасних юрисонімів м. Києва засвідчує тенденцію до інтелектуалізації та широкого вживання юридичних термінів і понять грецько-латинського походження, що зумовлено насамперед специфікою діяльності відповідної інституції. Однак більшість назв залишаються семантично непрозорими для пересічного громадянина, головним орієнтиром для якого є супровідний номенклатурний термін – юридична фірма, адвокатське бюро тощо.

За формою написання юрисоніми грецько-латинського походження є транслітерованими або записаними засобами мови-оригіналу. За структурою – монокомпонентні та бікомпонентні. Монокомпонентні юрисоніми представлені здебільшого іменниками, серед яких є як загальні назви, так і власні: міфоніми, теоніми, історичні імена, посади тощо. Друге місце за частотою вживання посідають прикметники; засвідчено також дієслівні форми й один прийменник. Серед бікомпонентних юрисонімів спостерігаємо як штучно поєднані лексеми, так і наявні в мові-оригіналі спеціальні юридичні терміни, фразеологізми або словосполучення, що вказують на специфіку діяльності певної організації.

Лексико-семантичний аналіз назв юридичних установ з грецько-латинським компонентом дозволив виявити, що найбільш частотними є юрисоніми, утворені шляхом використання елементів латинської мови, далі йдуть юрисоніми, утворені шляхом використання елементів грецької мови та гібридні назви.

Проведене дослідження дозволяє доповнити інформацію про ергонімну базу м. Києва; **перспективним** є аналіз інших типів ергонімів грецько-латинського походження, вивчення їх графічних, структурних та лексико-семантичних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авеллум. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/AVELLUM> (дата звернення: 10.10.2019).
2. Актіо. URL: <http://actio.company/uk/> (дата звернення: 10.10.2019).
3. Алітус. URL: <http://www.alitus-lf.com/ua/Oglyad> (дата звернення: 10.10.2019).
4. Анте. URL: <http://antelaw.com.ua/about/> (дата звернення: 10.10.2019).
5. Антична література : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В.М. Миронова та ін. Київ : Либідь, 2005. 488 с.
6. АурумЛекс. URL: <https://jurliga.ligazakon.net/catalog/1539> (дата звернення: 10.10.2019).
7. Бона фідес. URL : <http://www.bona-fides.com.ua/menus/view/137> (дата звернення: 10.10.2019).
8. Все юридические фирмы в Киеве. URL: <https://4666050.wixsite.com/takt/untitled-cnjd> (дата звернення: 28.08.2019).
9. Дворецкий И. Х. Древнегреческо-русский словарь. URL: <http://gurin.tomsknet.ru/alphaonline.html> (дата звернення: 5.09.2019).

10. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь. Москва : Русский язык, 2009. 1055 с.
11. Дідур Ю. І. Лінгвістична природа ергонімів (на матеріалі української, англійської та російської мов). Записки з ономастики. 2017. Випуск 20. С. 84–102.
12. Иеринг Р. Дух римского права на различных ступенях его развития. СПб., 1875. 321 с.
13. Лесовець Н. М. Ергонімія м. Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти: автореф. дис.канд. філол. наук: 17.02.01 / Неля Миколаївна Лесовець. Луганськ : Б.в., 2007. 19 с.
14. Мос верум. URL: <http://www.mosverum.com/uk/about> (дата звернення: 10.10.2019).
15. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. 2-е изд. переработ. и доп. Москва : Наука, 1988. 192 с.
16. Самсонова Е. С. Информационный потенциал иноязычных эргонимов / Е. С. Самсонова, О. Г. Щитова // Вестник Томского Государственного Педагогического Университета. Томск, 2012. №1 (116). С. 175-181.
17. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови. Хмельницький : Авіст, 2008. 548 с. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4383> (дата звернення: 20.08.2019).
18. Хауген Э. Процесс заимствования / пер. с англ. А.К. Жолковского // Новое в лингвистике. Вып. 6: Языковые контакты. М., 1972. С. 344-382.
19. Юрліга. URL: <https://jurliga.ligazakon.net/catalog/perel%D1%96kspets%D1%96al%D1%96st%D1%96v?city=28247&page=1> (дата звернення: 28.08.2019).
20. Artius. URL: <https://artius.ua/> (дата звернення: 10.10.2019).
21. Juscutum. URL: https://juscutum.com/about_us/ (дата звернення: 10.10.2019).
22. Lexjus. URL: <http://lexjus.com.ua/ua> (дата звернення: 10.10.2019).
23. Prima Veritas. URL: <https://prima-veritas.ua/uk/pro-kompaniyu> (дата звернення: 10.10.2019).

REFERENCES

Avellum. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/AVELLUM>

Actio. Available at: <http://actio.company/uk/>

Alitus. Available at: <http://www.alitus-lf.com/ua/Oglyad>

Ante. Available at: <http://antelaw.com.ua/about/>

Antychna literatura (2005) [Ancient literature]: navch. posibnyk dlia stud. vyshchykh navch. zakl. / V.M. Myronova ta in. Kyiv : Lybid. (in Ukrainian)

AurumLex. Available at: <https://jurliga.ligazakon.net/catalog/1539>

Bona fides. Available at: <http://www.bona-fides.com.ua/menu/view/137>

Vse yuridicheskie firmy v Kieve. Available at: <https://4666050.wixsite.com/takt/untitled-cnjd>

Dvoretskyi I.H. Drevnegrechesko-russkii slovar [Ancient Greek-Russian Dictionary]. Available at: <http://gurin.tomsknet.ru/alphaonline.html> (in Russian)

Dvoretskyi I.H. (2009) Latinsko-russkii slovar [Latin-Russian dictionary]. Moskva : Russkyi yazyk. (in Russian)

Didur Yu.I. (2017) Linhvistychna pryroda erhonimiv (na materialy ukrainskoi, anhliiskoi ta rosiiskoi mov) [Linguistic nature of Ergonims (in the Ukrainian, English and Russian languages)]. Zapysky z onomastyky. Vypusk 20. s. 84-102. (in Ukrainian)

Yerynh R. (1875) Duh rimskogo prava na razlichnyh stupeniah ego razvitiia [The Spirit of Roman Law at the Various Stages of Its Development]. SPb. (in Russian)

Liesovets N. M. (2007) Erhonimiia m. Luhanska: strukturno-semantychnyi i sotsialno-funktsionalnyi aspekty [Ergonomics of Luhansk: Structural-Semantic and Socio-Functional Aspects] avtoref. dys.kand. filol. nauk: 17.02.01 / Nelia Mykolaivna Liesovets. Luhansk : B.v. 19 s. (in Ukrainian)

Mos verum Available at: <http://www.mosverum.com/uk/about>

Podolskaia N.V. (1988) Slovar russkoj onomasticheskoi terminologii [Dictionary of Russian Onomastic Terminology]. 2-e izd. pererabot. i dop. M. : Nauka. (in Russian)

Samsonova E. S. (2012) Informatsionnyi potentsial inoyazyichnykh ergonimov [Information potential of foreign ergonyms] / E. S. Samsonova, O. G. Schitova // Vestnik Tomskogo Gosudarstvennogo Pedagogicheskogo Universiteta. Tomsk. No1 (116). s. 175-181. (in Russian)

Torchynskyi M.M. (2008) Struktura onimnoho prostoru ukrainskoi movy [The structure of the onims space of Ukrainian language]. Khmelnytskyi : Avist. Available at: [DOC] <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4383>. (in Ukrainian)

Khaugen E. (1972) Protsess zaimstvovaniia [The process of borrowing] / per. s angl. A.K. Zholkovskogo // Novoe v lingvistike. Vyp. 6: Yazykovye kontakty. Moskva. s 44-382. (in Russian)

Jurliga. Available at: <https://jurliga.ligazakon.net/catalog/perel%D1%96k-spets%D1%96al%D1%96st%D1%96v?city=28247&page=1>

Artius. Available at: <https://artius.ua/>

Juscutum. Available at: https://juscutum.com/about_us/

Lexjus. Available at: <http://lexjus.com.ua/ua>

Prima Veritas. Available at: <https://prima-veritas.ua/uk/pro-kompaniyu>

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ / INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Королева Наталья Васильевна – кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры общего языкознания, классической филологии и неоэллинистики Киевского национального университета имени Тараса Шевченко; e-mail: kardeadea@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5014-5302>

Korolova Nataliia Vasylivna – Ph.D. (Philology), Associate Professor, Department of General Linguistics, Classical Philology and Neohellenistic Studies, The Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv; e-mail: kardeadea@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5014-5302>